

Ανανεωμένη
Ευρωπαϊκή Ατζέντα
για την Εκπαίδευση
και Κατάρτιση
Ενηλίκων

οδηγός
**καλών
πρακτικών**

οδηγός καλών πρακτικών του έργου «Ανανεωμένη Ευρωπαϊκή Ατζέντα για την Εκπαίδευση και Κατάρτιση Ενηλίκων»

Περιεχόμενα του Οδηγού

Ο Οδηγός διαρθρώνεται σε πέντε ενότητες, ως ακολούθως:

- Την πρώτη ενότητα αποτελεί η εισαγωγή
- Στη δεύτερη ενότητα παρουσιάζονται ο σκοπός και το αντικείμενο του Οδηγού, καθώς και η μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε στην έρευνα
- Στην τρίτη ενότητα αναφέρονται καλές πρακτικές από αντίστοιχα προγράμματα στην Ελλάδα και την Ευρώπη
- Στην τέταρτη ενότητα αναλύεται το περιεχόμενο του προγράμματος, τα αποτελέσματα και οι προκλήσεις που προέκυψαν
- Στην πέμπτη ενότητα καταγράφονται οι καλές πρακτικές και οι προτάσεις που προέκυψαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος

1η ΕΝΟΤΗΤΑ: Εισαγωγή

Ο Οδηγός αυτός αφορά στο πρόγραμμα «Ανανεωμένη Ευρωπαϊκή Ατζέντα για την Εκπαίδευση και Κατάρτιση Ενηλίκων» (ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου), το οποίο υλοποιήθηκε από τη Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης (Γ.Γ.Δ.Β.Μ.), σε συνεργασία με τρεις εταιρείες: την Μ.Κ.Ο. Praxis, το ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ και το ΙΜΕ/ΓΣΕΒΕΕ. Το πρόγραμμα συγχρηματοδοτείται κατά 75% από κοινοτικούς και κατά 25% από εθνικούς πόρους.

Το πρόγραμμα υλοποιείται σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στην Ελλάδα, στο πλαίσιο του προγράμματος, πραγματοποιήθηκαν 13 ενημερωτικές, επιμορφωτικές συναντήσεις-διημερίδες στις 13 Περιφέρειες της χώρας και έγινε προσπάθεια να δημιουργηθεί ένα διαρκές δίκτυο από άτομα και φορείς «κλειδιά» από τον Δημόσιο Τομέα, τις Περιφέρειες και τους Δήμους, τους κοινωνικούς εταίρους, τις μη κυβερνητικές οργανώσεις και την κοινωνία των πολιτών.

Όλα αυτά επιτεύχθηκαν με τη συνεχή επικοινωνία και τη βοήθεια των ΤΠΕ, με τη χαρτογράφηση των πραγματικών αναγκών, με τις εκπαιδευτικές επισκέψεις και με την επεξεργασία σχεδίου κοινής πολιτικής και συστάσεων από τους εμπλεκόμενους και στόχο την ανάληψη πρωτοβουλιών και τη σύσταση προτάσεων.

Η ομάδα στόχος των δράσεων είναι άτομα με χαμηλά προσόντα που απειλούνται από κοινωνικό αποκλεισμό, καθώς και νέοι που δεν εργάζονται ούτε εκπαιδεύονται (NEETs).

Τα άτομα αυτά θα υποστηριχθούν για την (επαν)ένταξή τους στην εκπαίδευση, την κατάρτιση και την απασχόληση, σε συνεργασία με την τοπική κοινωνία, μέσα σε ένα πλαίσιο βιώσιμης ανάπτυξης.

Η αποτύπωση των αποτελεσμάτων από τις δράσεις που υλοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια του έργου, μπορεί να αναδείξει καλές πρακτικές που θα αποτελέσουν εργαλείο α) για τη διαμόρφωση πολιτικών στο χώρο της Διά Βίου Μάθησης, και β) για τους φορείς που παρέχουν Εκπαίδευση /Κατάρτιση Ενηλίκων.

Τα αποτελέσματα του Οδηγού θα μπορούσαν να συμβάλουν επίσης στην εφαρμογή πολιτικών και μέτρων, που ενισχύουν την αναβάθμιση των προσόντων των ενηλίκων προωθώντας τη συμμετοχή τους σε προγράμματα Διά Βίου Μάθησης και να δώσουν μια πρόταση προς τις ενεργές κοινωνικές ομάδες που δραστηριοποιούνται στο πεδίο της Εκπαίδευσης/Κατάρτισης Ενηλίκων.

2η ΕΝΟΤΗΤΑ:

Σκοπός - Αντικείμενο - Μεθοδολογία του Οδηγού Καλών Πρακτικών

2.1 Σκοπός του Οδηγού

Σκοπός αυτής της έκδοσης είναι η ανάδειξη των πληροφοριών και των αποτελεσμάτων που προέκυψαν από την υλοποίηση του συγκεκριμένου προγράμματος. Και πιο συγκεκριμένα ο Οδηγός:

- προσβλέπει στο να συμβάλει στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των μηχανισμών και των πολιτικών για την αναβάθμιση των προσόντων των πολιτών
- επιδιώκει την ευαισθητοποίηση της κοινωνίας
- στοχεύει στη διάδοση κατάλληλων μεθόδων παρέμβασης και τεχνικών που εφαρμόστηκαν και οδήγησαν σε θετικά αποτελέσματα

2.2 Αντικείμενο του Οδηγού

Αντικείμενο του Οδηγού είναι η έκθεση των όρων του προγράμματος, η αποτύπωση των εμπειριών και των αποτελεσμάτων του και η καταγραφή των καλών πρακτικών που προέκυψαν κατά την υλοποίησή του. Ο Οδηγός παρακολουθεί το πρόγραμμα σε όλες τις φάσεις του, ακολουθώντας τη μεθοδολογική προσέγγιση που διατυπώθηκε στο Τεχνικό Δελτίο του. Οι καλές πρακτικές συνδέονται, επιπλέον, με παρεμφερείς εμπειρίες σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Με βάση όλα τα παραπάνω, ο Οδηγός απαντά στο ερώτημα, ποιες είναι οι πλέον κατάλληλες ενέργειες για την προώθηση της Διά Βίου Μάθησης.

2.3 Μεθοδολογία της έρευνας-μεθοδολογικά εργαλεία

Το δείγμα της έρευνας

Επελέγη η δειγματοληψία κατά ομάδες και στάδια. Συγκεκριμένα, για να απαντήσουν σε ερωτήματα επελέγησαν:

- ▶ όλοι οι συμμετέχοντες στα σεμινάρια που οργανώθηκαν στις 13 Περιφέρειες
- ▶ τα μέλη των εταιριών του προγράμματος
- ▶ η ομάδα έργου (11 άτομα)

Προκειμένου να αναλυθεί και να περιγραφεί το αντικείμενο της έρευνας καθώς και να επιτευχθεί ο σκοπός της:

- εφαρμόστηκε μια συνδυαστική και συμπληρωματική χρήση ποιοτικών και ποσοτικών εργαλείων, μέσω των οποίων συλλέχθηκαν στοιχεία και πληροφορίες
- αξιοποιήθηκαν τα αποτελέσματα της ανίχνευσης των αναγκών. Η δράση αυτή αποτύπωσε τις ανάγκες των 13 Περιφερειών της

- χώρας, καθώς και των επιμέρους πληθυσμιακών ομάδων ανά Περιφέρεια
- έγινε διερεύνηση καλών πρακτικών από φορείς που ανέπτυξαν δράσεις παρεμφερείς με εκείνες του προγράμματος

Λόγω της ανθρωποκεντρικής φύσης του προγράμματος και του μικρού, πλην σύνθετου, δείγματος της έρευνας, τα ποιοτικά εργαλεία αποτελούν τη βασική μέθοδο συλλογής πληροφοριών και στοιχείων αναφορικά με τα αποτελέσματα και τις καλές πρακτικές του προγράμματος. Τα ερωτηματολόγια, η παρατήρηση και η ανάλυση περιπτώσεων, δίνουν έμφαση στην υποκειμενική προσέγγιση της ανθρώπινης συμπεριφοράς. Με τη λογική αυτή, για την εκπόνηση του Οδηγού χρησιμοποιήθηκαν τα εξής εργαλεία:

1. Δελτίο ανίχνευσης αναγκών, που διανεμήθηκε στα μέλη της ομάδας έργου και των εταίρων κατά τη φάση του τελικού σχεδιασμού του προγράμματος.

2. Ερωτηματολόγιο που διανεμήθηκε στους συμμετέχοντες στα σεμινάρια και αφορούσε στη θεματολογία των σεμιναρίων, την ενημέρωση σχετικά με δράσεις Διά Βίου Μάθησης στην περιοχή τους, τις εισηγήσεις, τη δικτύωση των φορέων που δραστηριοποιούνται στο χώρο της Διά Βίου Μάθησης, την αξιολόγηση των διοργανωτών.

3. Ερωτηματολόγιο που διανεμήθηκε στην ομάδα έργου και αφορούσε στη συνεργασία και επικοινωνία μεταξύ των μελών, τον συντονισμό του έργου, την αποτελεσματικότητα του project manager, τη διάδοση της δράσης σε τοπικό επίπεδο, την επικοινωνία με πρόσωπα-κλειδιά.

4. Ερωτηματολόγιο που διανεμήθηκε στους εταίρους και αφορούσε στη συνεργασία και επικοινωνία με την ομάδα έργου, τη συσχέτιση των εισηγήσεων με τους στόχους του προγράμματος, την επίτευξη των στόχων του προγράμματος σχετικά με την προσέγγιση της ομάδας στόχου.

5. Τρία works shops με θέματα: “Διευκόλυνση πρόσβασης στην εκπαίδευση και αύξηση της συμμετοχής στη Δ.Β.Μ. ατόμων 16-66”, “Αναβάθμιση γνώσεων, ικανοτήτων και δεξιοτήτων των ευάλωτων κοινωνικά ομάδων” και “Αποκέντρωση-δικτύωση-συντονισμός για την αναβάθμιση των προσόντων”.

Θετικά σημεία

Οι συναντήσεις και οι καλά οργανωμένες εισηγήσεις βοήθησαν τους συμμετέχοντες να κατανοήσουν τα ζητήματα της Δ.Β.Μ. και να δώσουν προτάσεις για καλύτερη συμμετοχή των ενηλίκων κυρίως αυτών με χαμηλά προσόντα.

Η δουλειά που έγινε στις ομάδες εργασίας ήταν η πιο σημαντική επιμορφωτική διαδικασία και αποτέλεσε τον μοχλό για τη δημιουργία δικτύου, για αλληλοτροφοδότηση και ανταλλαγή απόψεων σε ένα κλίμα προσιτό και φιλικό, δίνοντας βήμα σε όλους για ελεύθερη ανταλλαγή απόψεων.

Η συγκεκριμένη δράση θεωρήθηκε έναυσμα για περισσότερη ενημέρωση και εκφράστηκε η επιθυμία συνέχισης ανάλογων εκδηλώσεων. Η διαδικασία θεωρήθηκε γενικά επιτυχημένη, η θεματολογία αρκετά ενδιαφέροντα με πολύπλευρη προσέγγιση του κάθε θέματος.

Αρνητικά σημεία

Δεν υπήρξε η μεγαλύτερη δυνατή συμμετοχή από την Τοπική Αυτοδιοίκηση ώστε να επιτευχθεί ζύμωση και σε αυτό το επίπεδο για τα ζητήματα της Διά Βίου Μάθησης. Υπήρξε προβληματισμός σχετικά με τον βαθμό και τη δυνατότητα υλοποίησης των προτάσεων που συζητήθηκαν.

Το ζήτημα της απόστασης λειτούργησε αποτρεπτικά και το κόστος μετακίνησης προβλημάτισε τους συμμετέχοντες, κυρίως των νησιωτικών περιοχών.

3η ΕΝΟΤΗΤΑ:

Καλές πρακτικές από την Ελλάδα και την Ευρώπη

3.1 Καλές πρακτικές από την Ελλάδα

3.1.α. Καλές πρακτικές που έχει εφαρμόσει η PRAKSIS και αφορούν στη Διά Βίου Μάθηση

Αναφορικά με τους Not In Education, Employment or Training (Neets), τα άτομα δηλαδή που είναι εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης και επαγγελματικής κατάρτισης, η PRAKSIS εφαρμόζει τα εξής μοντέλα:

- **Ενισχυτική διδασκαλία και buddy system:** μοντέλο διασύνδεσης εθελοντή με ωφελούμενο έτσι ώστε να ενισχυθεί η συμμετοχή του τελευταίου σε θέματα εκπαιδευτικά, διαπολιτισμικά, κοινωνικά. (συμμετοχή στο ευρωπαϊκό πρόγραμμα PARES σε συνεργασία με τον ΟΑΕΔ και την εταιρία Man Power μέσω του οποίου ενισχύεται η πρόσβαση αυτών των πληθυσμών στις σχολές μαθητείας).
- **Praksis Business Coaching Centre (PRAKSIS BCC):** ένα κέντρο παροχής επιχειρηματικής εκπαίδευσης και συμβουλευτικής, ολοκληρωμένης πρακτικής εκπαίδευσης και προετοιμασίας προς υποψήφιους που επιθυμούν να αποκτήσουν τις γνώσεις και τις απαραίτητες δεξιότητες ώστε να υλοποιήσουν την επιχειρηματική τους ιδέα. Εστιάζει στην πρακτική εφαρμογή, ενσωματώνει τις διεθνείς τάσεις των επιχειρηματικών μοντέλων στην πραγματικότητα της ελληνικής αγοράς, προσφέρει ανάπτυξη προσωπικών δεξιοτήτων μέσα από coaching, σε συνδυασμό με την επιχειρηματική συμβουλευτική εξειδικευμένη στις εκκολαπτόμενες εταιρίες (start-ups).
- **Το πρόγραμμα Συν στο Πλην:** Σε συνεργασία με τους εργοδότες, τους κοινωνικούς εταίρους και την κοινωνία των πολιτών, έχει καταρτισθεί ένα δυναμικό σύστημα αναζήτησης εργασίας ώστε να προωθούνται οι ωφελούμενοι στην ανοικτή αγορά εργασίας.

3.1.β. Καλές πρακτικές που έχει εφαρμόσει το ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ και αφορούν στη Διά Βίου Μάθηση:

► Προγράμματα Διά Βίου Εκπαίδευσης για το ανθρώπινο δυναμικό του ιδιωτικού τομέα σε συνεργασία με το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ

Το έργο αφορά στην ανάπτυξη και λειτουργία προγραμμάτων Διά Βίου Μάθησης σε συγκεκριμένους πληθυσμούς, οι οποίοι είναι κατά κύριο λόγο συνδικαλιστές και εργαζόμενοι. Με το έργο επιχειρείται συνολικά η συστηματική ανάπτυξη καινοτόμων εκπαιδευτικών δομών για τη χώρα, η υιοθέτηση, σε μεγάλο κομμάτι του πληθυσμού, αποτελεσματικότερων μεθόδων διδασκαλίας και επίκαιρου εκπαιδευτικού υλικού που εμπνέονται από τις τεχνικές της Εκπαίδευσης Ενηλίκων.

Τα προγράμματα αυτά στόχευσαν στην εξάλειψη των στερεο-

τυπικών αντιλήψεων και της ξενοφοβίας, στην ενίσχυση της συλλογικότητας, στην ενημέρωση της κοινωνίας υποδοχής, καθώς και στη δημιουργία γέφυρας επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ της κοινωνίας υποδοχής και των μεταναστών.

► **Βαρόμετρο Απόντων:** Ανίχνευση, κατηγοριοποίηση και εμπειρική θεμελίωση προτάσεων πολιτικής για την καταπολέμηση μιας νέας μορφής κοινωνικής ευπάθειας: τους Neets (Young People Not in Education, Employment or Training).

Το ΚΑΝΕΠ-ΓΣΕΕ, με αφορμή τις ανησυχητικές διαστάσεις που διαφαίνεται ότι λαμβάνει και στη χώρα μας –ιδιαίτερα λόγω των τρεχουσών κοινωνικο-οικονομικών εξελίξεων– το φαινόμενο των NEETs, εστιάζει ερευνητικά σε αυτή την σχετικά καινούρια «κατηγορία» κοινωνικής ευπάθειας, συμπράττοντας, ως συντονιστής φορέας, με άλλους ερευνητικούς και ακαδημαϊκούς φορείς της χώρας.

► **Developing e-learning tools for Trade Union Education (DeLTUE):** Το ΚΑΝΕΠ-ΓΣΕΕ, αντιλαμβανόμενο την ανάγκη σύγκλισης του εκπαιδευτικού υλικού και της μεθοδολογίας της συνδικαλιστικής εκπαίδευσης- ιδιαίτερα σε μια περίοδο όπου τα σύγχρονα προβλήματα και οι διεκδικήσεις του κόσμου της εργασίας απαιτούν από το συνδικαλιστικό κίνημα, σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, συντονισμένες δράσεις–, συνέπραξε με φορείς από τον ευρωπαϊκό συνδικαλιστικό και ακαδημαϊκό χώρο σε ένα διετές έργο. Το συγκεκριμένο έργο αφορά στη δημιουργία, την πιλοτική εφαρμογή και την αξιολόγηση μίας νέας ηλεκτρονικής εκπαιδευτικής πλατφόρμας για την επιμόρφωση εκπ/τών συνδικαλιστικής εκπαίδευσης.

► **BUILD UP Skills – Greek platform and Roadmap for the building workforce qualification on energy efficiency and renewable energy (BUS-GR):** Η δράση αυτή στοχεύει να κινητοποιήσει τις διαδικασίες για τη δραστηριοποίηση όλων των εμπλεκόμενων φορέων στην Ελλάδα, για την ανάπτυξη ενός σχεδίου δράσης σχετικά με την κατάρτιση και πιστοποίηση τεχνιτών και εγκαταστατών τεχνολογιών ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και εξοικονόμησης σε κτίρια.

3.1.γ. Καλές πρακτικές που έχει εφαρμόσει το ΙΜΕ/ΓΣΕΒΕΕ και αφορούν στη Διά Βίου Μάθηση:

Οι καλές πρακτικές που έχουν εφαρμοστεί στα προγράμματα Διά Βίου Μάθησης του ΙΜΕ/ΓΣΕΒΕΕ αναφέρονται στο γεγονός ότι οι γνώσεις και δεξιότητες που αποκτώνται από την κατάρτιση είναι σύμφωνες με τις ανάγκες των επαγγελματιών, όπως αυτά λειτουργούν στην αγορά εργασίας. Πολλά προγράμματα τεχνικής κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης οδηγούν σε εξετάσεις πιστοποίησης προσόντων, σε συνεργασία με τον αρμόδιο εθνικό οργανισμό (ΕΟΠΠΕΠ), με αποτέλεσμα οι εκπαιδευόμενοι να μην αποκτούν απλώς μία βεβαίωση κατάρτισης, αλλά ένα πιστοποιητικό κατοχής γνώσεων και δεξιοτήτων που μπορούν να αξιοποιήσουν στην επαγγελματική τους

δραστηριότητα, και το οποίο κατοχυρώνει τις βασικές ή και κάποιες πρόσθετες επαγγελματικές δεξιότητες.

Ως καλή πρακτική αναφέρεται και το γεγονός ότι σε ορισμένες περιπτώσεις ειδικοτήτων και επαγγελμάτων, όπου δεν υπάρχουν αντίστοιχες σπουδές στο τυπικό ή μη τυπικό εκπαιδευτικό σύστημα, συγκεκριμένα προγράμματα του φορέα αποτελούν τη μόνη ευκαιρία απόκτησης δεξιοτήτων και πιστοποίησης προσόντων.

Στο πλαίσιο αυτό, δημιουργείται άτυπη δικτύωση στους τομείς του επαγγελματικού τους ενδιαφέροντος, με την έννοια ότι οι προσωπικές-φιλικές σχέσεις μεταλλάσσονται σε κοινωνικές, οι οποίες, εν τέλει, προσλαμβάνουν τη μορφή κοινωνικού κεφαλαίου.

3.2 Καλές πρακτικές από την Ευρώπη

3.2.1. Raise4e-inclusion project (INFREP-France, Fundacion Esplai-Spain, ARCI-Italie, ACDC-Roumanie, FDEP-Suisse, AID- Belgique)

Κατάρτιση σε θέματα ψηφιακού γραμματισμού από απόσταση κυρίως για άτομα με δύσκολη πρόσβαση στις Τεχνολογίες.

3.2.2. AMap project (University of Strathclyde, UK- GEB, Germany-LL Research Institute, Greece-Semper Avanti, Poland-Kerigma, Portugal-Folkuniversitetet, Sweden)

Πρώθηση της συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης στους εργαζόμενους πάνω από 50 ετών καθώς και του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων (EQF).

3.2.3. FACEPA, Portugal (Ομοσπονδία Συνδέσμων Πολιτιστικών και Εκπαίδευσης Ενηλίκων)

Συναντήσεις γυναικών διαφορετικών εθνικοτήτων και εκπαιδευτικού επιπέδου για ανταλλαγές απόψεων. Μουσικοί κύκλοι και ανάγνωση- μελέτη λογοτεχνικών κειμένων από άτομα με βασικές γνώσεις. Συναντήσεις πολυεθνικών ομάδων για ανταλλαγές απόψεων με σκοπό την εξάλειψη ανισοτήτων.

3.2.4. RVCC (Recognition, Validation and Certification of Skills), CQEP, Portugal

Αναγνώριση ελλείψεων σε βασικές δεξιότητες σε επίπεδο πρωτοβάθμιας (basic level) και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Secondary level), οργάνωση δραστηριοτήτων κατάρτισης και πιστοποίηση των αποκτηθέντων δεξιοτήτων.

3.2.5. Exploring Routes to learning, Universidade Senior de Evora, Portugal

Χρησιμοποιείται η μεθοδολογία επαγγελματιών στον τομέα Εκπαίδευσης Ενηλίκων προκειμένου να δοθεί η δυνατότητα σε ενήλικες και άτομα με ειδικές ανάγκες να έχουν πρόσβαση σε περαιτέρω εκπαίδευση.

4η ΕΝΟΤΗΤΑ: Περιεχόμενο του προγράμματος

Για την υλοποίηση των στόχων του προγράμματος σχεδιάστηκαν περιφερειακές δράσεις, ως εξής:

1. Οργάνωση 13 σεμιναρίων στις αντίστοιχες Περιφέρειες της χώρας. Σκοπός ήταν η διαπίστωση των δυσκολιών και προβλημάτων που εμποδίζουν τη συμμετοχή των ενηλίκων σε προγράμματα Δ.Β.Μ., καθώς και η αποτύπωση προτάσεων βελτίωσης.
2. Διάχυση ψηφιακού και έντυπου επιμορφωτικού και ενημερωτικού υλικού και παραγωγή φυλλαδίων.
3. Δημιουργία ιστοσελίδας και ηλεκτρονικής πλατφόρμας.

Σημαντική ήταν η συμβολή των εταίρων του προγράμματος, καθώς η δουλειά τους συνάδει με τις νέες πολιτικές της Δ.Β.Μ.

Η Μ.Κ.Ο. Praksis εξασφαλίζει κοινωνικές και ιατρικές παροχές στον τομέα της θεραπείας, της πρόληψης και της εκπαίδευσης, προάγει την αλληλεγγύη και τον εθελοντισμό. Το ΚΑΝΕΠ (Κέντρο Ανάπτυξης Εκπαιδευτικής Πολιτικής) της ΓΣΕΕ (Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδας) και το ΙΜΕ (Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων) της ΓΣΕΒΕΕ (Γενική Συνομοσπονδία Επαγγελματιών, Βιοτεχνών, Εμπόρων Ελλάδας) ενεργοποιούνται στον τομέα της Δ.Β.Μ.

Οι εισηγητές προέρχονταν από ελληνικά και ευρωπαϊκά πανεπιστήμια, ελληνικούς και ευρωπαϊκούς φορείς από τον τομέα της Εκπαίδευσης Ενηλίκων, σχολές τυπικής και μη τυπικής εκπαίδευσης και από το Υπουργείο Παιδείας.

Οι συμμετέχοντες ήταν στελέχη διοίκησης προγραμμάτων Διά Βίου Μάθησης του δημόσιου και ιδιωτικού φορέα, εκπαιδευτές ενηλίκων, πάροχοι Δ.Β.Μ., εκπαιδευτικοί, τοπικοί και δημόσιοι φορείς εκπαίδευσης, κατάρτισης και εργασίας.

4.1. Αποτελέσματα του προγράμματος:

Το πρόγραμμα συντέλεσε στην κάλυψη κενών, τα οποία επί σειρά ετών δυσκολεύουν την πραγματοποίηση του βασικού σκοπού της εκπαίδευσης και κατάρτισης ενηλίκων που είναι η πρόσβαση στην εκπαιδευτική διαδικασία ομάδων και ατόμων με χαμηλά προσόντα. Τα μέχρι σήμερα στοιχεία δείχνουν ότι στη εκπαίδευση ενηλίκων συμμετέχουν, κατά κύριο λόγο, άτομα με υψηλά προσόντα.

Τα αποτελέσματα αυτού του προγράμματος είναι:

- η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των πολιτών και των τοπικών φορέων

για την αναγκαιότητα και τις δυνατότητες της ΔΒΜ κυρίως για τα άτομα χαμηλών προσόντων.

- ▶ η ενημέρωση των πολιτών σχετικά με τις πολιτικές της εκπαίδευσης ενηλίκων σε διεθνές επίπεδο
- ▶ το ξεκίνημα συστηματικού διαλόγου για τις δυνατότητες και τις προοπτικές συμμετοχής περισσότερων ατόμων στην εκπαίδευση ενηλίκων.
- ▶ η δημιουργία ενός δικτύου (άτομα-κλειδιά) όλων των ενδιαφερόμενων μερών σε επίπεδο τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο
- ▶ η δημιουργία καταλόγου των πραγματικών αναγκών των ενηλίκων σε εκπαίδευση και κατάρτιση προκειμένου να επιτευχθεί η αναβάθμιση των προσόντων τους και η σύνταξη συγκεκριμένων προτάσεων-συστάσεων

4.2. Προκλήσεις που απορρέουν από το πρόγραμμα:

- συνέχεια και σταθερότητα στην ενημέρωση για θέματα ΔΒΜ
- συνεργασία δημοσίων φορέων στον τομέα της εκπαίδευσης /κατάρτισης
- ενίσχυση του ρόλου του εκπαιδευτή ενηλίκων
- επίβλεψη του δικτύου της Ευρωπαϊκής Ατζέντας στις διάφορες περιοχές της χώρας
- προσαρμογή των πολιτικών ΔΒΜ στις πραγματικές ανάγκες των ενηλίκων
- ενίσχυση του ρόλου των κοινωνικών εταίρων στη ΔΒΜ
- παροχή ποιοτικών υπηρεσιών εκπαίδευσης και κατάρτισης για να επιτευχθεί αύξηση του ποσοστού συμμετοχής των ενηλίκων
- αποκέντρωση των δράσεων ΔΒΜ για την καλύτερη ανταπόκρισή τους στις τοπικές ανάγκες των ενηλίκων για εκπαίδευση και κατάρτιση
- ουσιαστική συμμετοχή όσων εμπλέκονται στα κέντρα λήψης αποφάσεων.

5η ΕΝΟΤΗΤΑ: Καλές πρακτικές του προγράμματος

Η έννοια της καλής πρακτικής αντιστοιχεί σε κάθε πολιτική που επιτυγχάνει θετικά αποτελέσματα σε σχέση με τους στόχους της και έχει ουσιαστικό αντίκτυπο στη βελτίωση της ζωής των πληθυσμιακών ομάδων που καλείται να υποστηρίξει ή στη διαχείριση του προβλήματος που επιδιώκει να αντιμετωπίσει.

Σε διεθνές επίπεδο, η καθιέρωση συστημάτων και δεικτών, με βάση τους οποίους συγκρίνονται διαφορετικές εθνικές πρακτικές και αναδεικνύονται καλές πρακτικές, παρέχει τη δυνατότητα σε κάθε χώρα να επωφεληθεί από τις εμπειρίες των άλλων χωρών και, ενδεχομένως, να μεταφέρει επιτυχημένες πρακτικές στο δικό της εσωτερικό σύστημα.

Αναγκαία προϋπόθεση για την ανάδειξη καλών πρακτικών είναι το έργο να βρίσκεται σε φάση ολοκλήρωσης και να έχει αποδεδειγμένα δώσει θετικά αποτελέσματα ως προς την επίτευξη των στόχων του.

Οι καλές πρακτικές του έργου που υλοποιήθηκε είναι:

1. Η δράση του κοινωνικού διαλόγου που αναπτύχθηκε με στοχοθεσία, μεθοδολογία και συγκεκριμένα αποτελέσματα. Η θεματολογία προέκυψε από την ανίχνευση αναγκών και έτσι δημιουργήθηκαν χώροι διαβούλευσης και αναστοχασμού. Δηλαδή, ο διάλογος ήταν στοχευμένος με κατά τόπους θεματικές ενότητες. Ο διάλογος διευκόλυνε την κατάθεση απόψεων και καλών πρακτικών από τα κατά τόπους στελέχη Δ.Β.Μ, γεγονός που βοήθησε στην επαναδιατύπωση των απόψεων, των εργαλείων και πρακτικών στη βάση μιας κοινής πλέον στοχοθεσίας για τη Δ.Β.Μ.

2. Αποτέλεσμα του διαλόγου ήταν η δικτύωση των φορέων Διά Βίου Μάθησης και των κοινωνικών παραγόντων, με στόχο τη συγκρότηση τοπικής και εξειδικευμένης στρατηγικής Διά Βίου Μάθησης. Δημιουργήθηκαν 13 δίκτυα στις περιοχές όπου υλοποιήθηκαν τα σεμινάρια. Τα δίκτυα αξιοποίησαν άτομα-κλειδιά που προέρχονται από δημόσιους και δημοτικούς φορείς αλλά και άτομα που έχουν ενεργό ρόλο στη Διά Βίου Μάθηση της τοπικής κοινωνίας. Απώτερος στόχος της δικτύωσης είναι η δημιουργία κοινοτήτων μάθησης που θα δραστηριοποιούνται με βιώσιμο τρόπο στην τοπική κοινωνία. Η βιωσιμότητα αυτών των δικτύων, έτσι όπως προέκυψε από την όλη διαδικασία, στηρίζεται όχι μόνο στην αυτενέργεια των τοπικών παραγόντων αλλά και στη συστηματική αρωγή και καθοδήγηση από οργανισμούς εθνικής εμβέλειας.

3. Δημιουργία ιστοσελίδας ενημέρωσης, δικτύωσης και ανταλλαγής, ως σημείο αναφοράς, επικοινωνίας και ανταλλαγής απόψεων με σκοπό την εξα-

γωγή συμπερασμάτων και προτάσεων για την επίτευξη των στόχων του προγράμματος (www.euroean agenda). Επίσης, δημιουργήθηκε διαδικτυακό σύστημα εγγραφών για τα σεμινάρια που διεξήχθησαν, καθώς και σελίδα κοινωνικής δικτύωσης στο facebook.

4. Κατάρτιση καταλόγων των πραγματικών αναγκών και των εξειδικευμένων στόχων σε τοπικό επίπεδο. Η συγκρότηση των καταλόγων έγινε με βάση το δελτίο ανίχνευσης αναγκών, τις άτυπες συναντήσεις με τοπικούς φορείς και τη βιβλιογραφική τεκμηρίωση για το προφίλ κάθε περιοχής (στοιχεία από αρχεία υπηρεσιών και φορέων).

Προτάσεις διευκόλυνσης της πρόσβασης σε προγράμματα Διά Βίου Μάθησης:

- ✓ επιμόρφωση εκπαιδευτών σε θέματα Εκπαίδευσης Ενηλίκων και Διά Βίου Μάθησης
- ✓ αύξηση των δράσεων διάχυσης των προγραμμάτων Διά Βίου
- ✓ ανατροφοδότηση των στελεχών και των εκπαιδευτών σχετικά με τα αποτελέσματα αξιολόγησης δράσεων της Διά Βίου Εκπαίδευσης
- ✓ αναδιαμόρφωση των στόχων με βάση τις προτάσεις - συστάσεις
- ✓ επικαιροποίηση των προγραμμάτων
- ✓ εξειδίκευση αναγκών ανά περιφέρεια
- ✓ συλλογικότητα και συντονισμός ώστε να χρηματοδοτούνται και να υλοποιούνται οι προτάσεις ανά περιφέρεια

Implementation of the European Agenda for Adult Learning

Εφαρμογή Ευρωπαϊκού Θεματολογίου για τη Μάθηση Ενηλίκων

Ομάδα Έργου Β' Φάσης

Βασιλική Νικολοπούλου, Υπεύθυνη Έργου
Νικολέττα Σωτηροπούλου, μέλος Ομάδας Έργου

Αγγελική Λύτσιου, μέλος Ομάδας Έργου

Μαρία Καπνιάρη, μέλος Ομάδας Έργου

Σταύρος Πιτσικάλης, μέλος Ομάδας Έργου

Δέσποινα Κοντοδήμου, μέλος Ομάδας Έργου

Μαρία Βενεδίκη, μέλος Ομάδας Έργου

Νικόλαος Τσιμιτάκης, μέλος Ομάδας Έργου

Σοφία Μπάκα, μέλος Ομάδας Έργου

Ευαγγελία Αδάμ, Οικονομική Διαχειρίστρια

Γεώργιος Παπαμανώλης, τεχνικός μηχανογραφικών εφαρμογών

Ομάδα Έργου Α' Φάσης

Φωτεινή Τσουμάρα, Υπεύθυνη Έργου Α' Φάσης

Μάγδα Τρανταλλίδη, μέλος Ομάδας Έργου

Καλλιόπη Δημητρούλη, μέλος Ομάδας Έργου

Βασιλική Νικολοπούλου, μέλος Ομάδας Έργου

Δήμητρα Χαλκιά, μέλος Ομάδας Έργου

Νικολέττα Σωτηροπούλου, μέλος Ομάδας Έργου

Αγγελική Λύτσιου, μέλος Ομάδας Έργου

Χρυσόστομος Καρανικολάου, Οικονομικός Διαχειριστής

Πολύκαρπος Μενδερλής, τεχνικός μηχανογραφικών εφαρμογών

Άννα Μαυρουδή, τεχνική υποστήριξη του Έργου

Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης
Ανδρέα Παπανδρέου 37, 151 80 Μαρούσι

Ιστότοποι: www.gsll.edu.gr
www.europeanagenda.gr

Τηλ.: 213131.1659, 213131.1652, 213131.1679
e-mail.: europeanagenda@gsae.edu.gr

**Education, Audiovisual
and Culture Executive Agency (EACEA)**

Ιστότοπος: <http://eacea.ec.europa.eu>
e-mail.: EACEA-P3-AL-AGENDA@ec.europa.eu
Τηλ.: +(32 2)2980130